

ELEKTRÁRNA PŘEROV – DIPLOMOVÁ PRÁCE

Autor: Bc. Jan Pospíšilík-LS 2023

Atelier: Stempel-Beneš

Oponent: Jindřich Smetana

Historický objekt bývalé elektrárny – kulturní památka

ad 01 | Místo

V na území české republiky se dochovalo nepřeberné množství kvalitních industriálních památek, které se v posledních dekádách sice vyhnuly demolici ale stále čekají na znovuobjevení jakéhokoli praktického využití. Není překvapením, že s rostoucími nároky na aktivní životní styl napříč generacemi, se naděje na záchranu charakteristického kulturního dědictví upírají k tématu **volného času**.

Volný čas jako celosvětové téma 21. století zahrnuje kulturní, sportovní, společensko-relaxační a další podobné aktivity, pro které jsou historické halové prostory díky své autentické splendoru jako stvořené. Historické industriální objekty z přelomu minulých století navíc mnohdy mají díky svojí technické monumentalitě schopnost uplatnit se v městském kontextu jako zažitý urbanistický *landmark*, který znovu dostává obsah. To je také příklad hal bývalých Městských elektráren v Přerově, pro které diplomant „...*chce nalézt nové, smysluplné využití*...“.

Halová část bývalých Městských elektráren z dvacátých let minulého století se stala kulturní památkou proto že jde o unikátní industriální stavbu vystavěnou v duchu geometrické moderny podle návrhu architekta Ladislava Skřivánka. Jako u mnoha podobných příkladů můžeme být opět fascinováni stavební kulturou těchto industriálních hal, které „...*mohou přispět na atraktivitě města jako celku a vytvořit zde místo, které bude sloužit nejen místím, ale také lidem z širšího okolí*“.

Bývalá elektrárna s dvojití komínů na pravém břehu Bečvy již léta dotváří siluetu města.

Zadání – téma

Na základě svých rešerší a referenčních příkladů autor dospěl ke kombinaci funkcí multifunkčního sálu pro až 600 lidí, tedy stagiony typu Fórum Karlín, kde vedle podmínek pro různé hudební produkce jsou zejména vzhledem k výšce a původnímu uspořádání s portálovými jeřáby vhodné dispozice pro tzv. moderní cirkus. Tento žánr je v logické vazbě na dvě tréninkové haly – cvičebny, které i vzhledem k zamýšlené vysokoškolské koleji v bezprostředním sousedství nabízí i autonomní provoz pro veřejnou „fyskulturu“.

Obsahový koncept dále zahrnuje také výstavní prostory galerie umění – formy kunsthalle. Vzhledem k záměru, který směřuje ke komplexnímu formování volnočasového centra města a v kontextu s vysokoškolským zařízením, je program doplněn o kafeterii s knižním centrem apod.

Značnou přidanou hodnotu by mělo větší rozvinutí těchto aktivit i v přilehlém exteriéru.

Přípravná – analytická část

ad 02 | Město

Pro pochopení strategické hodnoty areálu si diplomant prostudoval jak historii přerovské elektrárny, tak v dostatečné míře i stávající kulturní kontext a další kulturní potenciál města.

Dále se v kapitole 02 autor zabýval problematikou dopravní napojení místa na okolí a spádové oblasti se zahrnutím IAD a MHD.

Využitelnost navrhovaného konceptu pro více než 600 tisíc obyvatel je spádově zajímavá věková i sociální skladba (vč. univerzitních zařízení.)

Lze konstatovat, že navrhovaný program by ve formátu města Přerov mohl fungovat.

NÁVRH – z hlediska funkcí a provozu

ad 03 | Návrh

Klíčem k architektonickému řešení a prostorovému uspořádání v rámci haly bývalé strojovny a haly bývalé kotelny je cirkulační schéma pro veřejnost a logistiku. V úvodní fázi návrhu se autor zabývá dvěma variantními směry pohybu návštěvníků a zásobování, a to buď v ose podélné (v hlavním směru kotelny), nebo v ose příčné (v hlavním směru strojovny).

Šťastným vyústěním tohoto rébusu je výsledné křížení obou směrů ve dvou úrovních: v podélném pro zásobování v 1.np, v příčném pro multifunkční sál – *stagionu* – ve 2.np. Oba směry a tedy obě nově rozvržené úrovně jsou propojeny vertikální zásobovací plošinou – *dekoračním výtahem* – v křížení obou os. Ve rozích společného proniku hal jsou umístěna čtyři schodišťová jádra, obsluhující kromě multifunkčního sálu s ochozy také cvičebny – *tréninkové sály* – v západní části a vícepatrovou galerii umění – *kunsthalle* – ve východní části.

Dalším nezbytným architektonickým zásahem pak zbývá oproštění obou základních hal od zbytných stavebních reziduí, čímž vzniká prostor pro uspořádání dispozic dalších funkcí:

PARTER pod halami – v prostoru haly bývalé kotelny autor rozvíjí doprovodné funkce stavebního programu v rámci nově vzniklého trojtraktu haly (utilitární funkce ve středním traktu, splendidní – hlavní funkce při fasádách po stranách. Nově vzniklý komunikační kříž pod oběma halami umožní zvládnutelný pohyb lidí a materiálu v logice provozu.

ZÁPADNÍ KŘÍDLO – téma fyzikální a tréninkových cvičeben zaujímá logicky dispozici v rámci zmíněného trojtraktu (servis, úložny ve středním pásu, hlavní aktivní funkce opět při fasádách po stranách). Nelimitovaná výška prostoru, otevřená až ke střešnímu skeletu, je jako tréninková hala „cirkusu“ ideální.

VÝCHODNÍ KŘÍDLO – zde je integrovaný galerijní prostor, volně rozložený ve více úrovních, v konfiguraci stavební tektoniky původních provozních funkcí elektrárny. Pro účely regionální kunsthalle je integrovaný galerijní prostor odpovídající.

PŘÍČNÁ HALA – Inscenační prostor „*stagiony*“ v bývalé strojovně vychází z rovné podlahy v úrovni 2.np. Lokálně prostupná konstrukce podlahy dává možnost scénických intervencí z úrovně 1.np, kde je univerzální možnost využití ve smyslu spodní sféry *stagiony*. Oproti tomu systém paralelních portálových rámců s pohybem v příčné ose objektu (podélně k inscenačnímu prostoru), je předpokladem pro dostatečné scénické vytěžení horní sféry, jejíž součástí bude zřejmě i modifikovatelné zatemnění sálu.

Traktování funkčních zón umožňuje logické uspořádání stavebního programu i s možnou reakcí na další vývoj potřeb provozu v čase, což je pro tuto typologickou kategorii nutné.

NÁVRH – z hlediska architektonického uchopení

U revitalizací industriálních objektů dochází k vítanému jevu: je to objevení silně charizmatického kontrastu historických konstrukcí a novým technickým pojetím vložených funkcí. To autor demonstruje nejlépe ve svých vizualizacích. Materiálová paleta se pohybuje mezi hladkými (monolitickým) konstrukcemi sloupů, průvlaků, věnců; výplněmi režného zdiva ve více odstínech; ocelovými konstrukcemi vazníků a technologických trámů; geometrickým rastrem okenních otvorů; monochromatických plochách podlah, a v neposlední řadě technickým tvaroslovím vloženého inventáře různých měřítek a funkcí. Představa mírně zašlých a trochu zjizvených autentických částí stavební konstrukce je vždy dobrým pozadím pro brilantní novotvary technicky designovaných elementů, mechanických zařízení a statických supportů.

Vizualizace ukazují, že autor má cit pro atmosféru a jistě by byl schopen vše dotáhnout.

NÁVRH – z hlediska scénické technologie

Výše zmíněný popis je však představa pozitivně naladěného čtenáře předložené dokumentace. U *stagiony* bych si z hlediska oponenta dovedl představit podrobněji nastudované (byť náznakově zpracované) geometrie hlavních scénických systémů, které jsou prostorotvorné či jinak určující a které diplomant jistě zahlédl v příložených referenčních příkladech: např. elementární trusové konstrukce, sestavy měkkého vykrytí (byly by m. j. vizuálně přínosné) atp. Srozumitelnosti záměru by také pomohl náznak hledištních a scénických konfigurací pro různé varianty využití. U multifunkčních sálů s rovnou podlahou to má své zákonitosti a určuje to také Scénicko-technologický potenciál návrhu.

V každém případě bude architektonický výraz ovlivněn nezanedbatelným plošným rozsahem prvků prostorové akustiky a zatmívacích prvků denního světla (viz výrazně prosklené fasády).

Není nezbytné dokumentovat hloubku specifických znalostí. Stačí náznak vědomí o nich.

Poznámka: Výše uvedené poznámky by rozhodně neměly působit jako požadavky oponenta na specifickou způsobilost diplomanta v oblasti scénických technologií. Je nutné je chápat jako případná doporučení, která by jinak kvalitní práci prospěly, kdyby bylo více času. Na druhou stranu chápu, že by mohlo být diskutabilní hlubší propracování práce s tímto zadáním, protože klíčem k naplnění specifických scénických požadavků není architekt, ale dialog se **zadavatelem**. Takové konkrétní osobnosti (provozovatele či intendanta) se však liší případ od případu a tím se mění i podoba zadání a tedy i architektonického uchopení. **Tady se však jedná o akademickou úlohu!**

ZÁVĚR:

Jan Pospíšilík si vybral komplexní úlohu s ne zcela jednoduchým zadáním. V návrhu se tak mohl dopustit chyb či architektonických omylů. **Lze říct, že JP se takových chyb nedopustil.**

Na druhou stranu si i při odvážném výběru tématu mohl lépe rozvrhnout čas, který by mu pomohl více naplnit potenciál úlohy. Některé dílčí části práce ukazují, že autor je schopen podávat i nadstandardní výkony. **Na ambicióznější dotážení projektu Jan Pospíšilík jistě má.**

Otázka pro obhajobu:

Vzhledem k tematické a funkční náplni se dají očekávat intenzivní vazby interiéru na exteriér. To jak u stagiony, u fyskultury, u galerie umění atd., v neposlední řadě také u kafeterie. V projektu je skutečně jen náznak řešení exteriéru.

Zajímala by mě autorova architektonická vize těchto vazeb na exteriér a jeho potenciál.

Hodnocení:

Práci hodnotím **9 body** z dvanáctibodové stupnice. Dle klasifikační stupnice Čvut – **stupeň B**

prof. akad. arch. Jindřich Smetana

V Praze dne 5. června 2023

